

Metodinė medžiaga mokytojams
„Eutanazijos problema“

Paruošė: **tikybos mokytoja**
Virginija Petrulienė

KAUNAS

ANOTACIJA:

Ši metodinė medžiaga, įvairios jos dalys, gali būti naudojamos pamokos planavimui, ruošiantis seminarams arba savišvietai.

ĮVADAS

Vyraujant tendencijai vertinti gyvenimą tik tiek, kiek malonumų ir gėrybių jis atneša, kentėjimas atrodo esąs nepakeliamas kliuvinys, nuo kurio būtina bet kokia kaina išsivaduoti. Mirtis laikoma „beprasmiška“, jei ji staiga nutraukia gyvenimą, dar besiveriantį naujų ir įdomių išgyvenimų kupinai ateičiai. Tačiau ji tampa „teisėtu išlaisvinimu“ tada, kai gyvenimas, pripildytas skausmo ir neišvengiamai pasmerktas dar didesnėms kančioms, nustojamas laikyti prasmingu. Negana to, kai žmogus neigia savo pamatinį santykį su Dievu ar jo nepaiso, jis pradeda manyti esąs pats sau taisyklė ir matas, turįs teisę reikalauti, kad visuomenė garantuotų jam būdus ir priemones visiškai automatiškai nuspręsti, ką daryti su savo gyvenimu. Tokiame kontekste auga pagunda griebtis eutanazijos, tai yra *kontroliuoti mirtį ir priartinti ją be laiko*, „švelniai“ užbaigiant savo ar kitų gyvenimą.

Eutanazijos problema mūsų pasaulyje tampa vis problematiškesnė – ir dėl įtemltų teorinių ir ideologinių diskusijų, ir dėl drąstiškiausių praktikų.

Todėl **darbo tikslas** yra aptarti eutanazijos roblemą, aptariant eutanazijos priežastis, pasėkmes ir Bažnyčios požiūrį šiuo klausimu.

Termino „eutanazija“ reikšmė

Svarbu išsiaiškinti pačią eutanazijos sąvoką ir kas skiria ją nuo kitų gyvybės nutraukimo formų (žmogžudystės, mirties bausmės ar savižudybės). Norint teisingai įvertinti eutanaziją moralės požiūriu, pirmiausia reikalingas aiškus apibrėžimas.

Eutanazija griežtąja prasme suprantama kaip veiksmas ar veiksmo nebuvimas, kuris savaime ir tikslingai sukelia mirtį, kad būtų panaikinti kentėjimai. Taigi eutanazijos reikia ieškoti valios ketinime ir panaudotuose metoduose.

Eutanaziją būtina skirti nuo apsisprendimo atsisakyti vadinamojo „užsispyrėliško gydymo“, kitaip tariant, medicinos procedūrų, kurios nebeatitinka realios ligonio padėties dėl to, kad jos nebeproporcingos laukiamiems rezultatams arba dėl to, kad per didelė našta užgriūva ligonio ir jo šeimos pečius¹.

Haringas rašo: „iš graikų kalbos kilęs žodis *eu-thanazija* iš pradžių reiškė gerą ir garbingą mirtį. Gydytojo supratimu, tai buvo meilės kupina pagalba pacientui, palengvinant jo kančią ir sumažinant bausmę“. Dabar šiam geranoriškam žodžiui yra suteikta daug platesnė reikšmė ir prasmė. Juo bandoma apibrėžti neskausmingą „marinimą“, t. y. žmogus numarinamas patenkinant jo asmeninius ar kitų žmonių pageidavimus. Tiksliau eutanaziją būtų galima apibrėžti kaip neskausmingą mirtį, kančios, vedančios myriop, akivaizdoje².

Eutanazijos rūšys

¹ Plg. Jonas Paulius II. Apaštalinė adhortacija Vita Consecrata. Katalikų pasaulis. Vilnius. 1996. Nr. 65.

² Plg. <http://www.sam.lt/bioetika/probl/liet/eut.htm> Lietuvos bioetikos komitetas, 2000-2003. Tekstas - [Asta Čekanauskaitė](#). 2003 11 21

Pradedant svarstyti etinius argumentus už ar prieš eutanaziją, svarbu atkreipti dėmesį į skirtingas pačios eutanazijos kategorijas - **pasyviają ir aktyviają**.

Tam, kad mediko [*Kartais išskiriamas ir žudymas iš gailėsčio, kuomet gyvybę nutraukia artimas giminaitis ar draugas*] veiksmas (ar susilaikymas nuo veiksmo) būtų pavadintas eutanazija, būtini šie keturi elementai:

- jo intencija numarinti pacientą;
- jo veikimas tik paciento interesų vardan;
- laukiamas veiksmo rezultatas - paciento mirtis;
- galutinis veiksmo rezultatas - paciento mirtis.

Eutanazijos **rūšys**: aktyvioji, pasyvioji; tiesioginė, netiesioginė; pageidaujama, nepageidaujama – visa tai yra sąmoningos pastangos žodį „eutanazija“ padaryti patrauklų.

Pasyvioji, arba **negatyvioji**, eutanazija – atsisakymas vaistais ar kitomis priemonėmis palaikyti savo gyvybę, dėl ko greičiau mirštama.

Aktyvioji, arba **pozityvioji**, – sąmoningas, planingas mirties pagreitinimas vaistais ar kitomis priemonėmis („nužudymas iš pasigailėjimo“)³.

Pasyvioji ir aktyvioji eutanazija gali būti atliekama savo noru ir kitų valia.

Eutanazija savo noru – mirtį pagreitina gydytojas, vykdamas ligonio valią.

Eutanazija kitų valia – valstybė ar kokia nors visuomenės grupė organizuoja žmonių numarimą ir tai teisina aukų negalia, nesugebėjimu gyventi, nedarbingumu, rasiniu „valymu“ ar kitokiomis priežastimis.

KRIKŠČIONIŠKAS POŽIŪRIS

„**Aš daliju mirtį ir gyvastį**“ (*Įst 32, 39*) Nė viena problema nėra išsprendžiama sunaikinant jos substanciją. Jei žmogus pasirenka mirtį ir yra nužudomas, vertybės, kurias jis pasirinko, liaujasi buvusios. Jau nebėra kančios, bet taip pat nėra ir išsivadavimo; tik žmogus gai būti išvaduotas, bet to žmogaus jau nebėra. Tiesioginis eutanazijos tikslas, kad ir kokie būtų jos motyvai ir priemonės, yra nutraukti neįgalių žmonių, ligonių arba mirštančių gyvybę. Doriniu požiūriu tai – nepriimtina⁴.

Eutanazija yra sunkus Dievo Įstatymo pažeidimas, kadangi tai tyčinis ir moraliai nepriimtinas žmogiško asmens nužudymas. Šis mokymas paremtas prigimtinio įstatymo ir užrašytu Dievo žodžiu, jį perduoda Bažnyčios Tradicija, jo moko paprastasis ir visuotinis Magisteriumas. Sutikti su kito žmogaus ketinimu nusizudyti ir padėti jam tai įvykdyti, dalyvaujant vadinamojoje „savižudybėje su pagalba“ – tai tapti bendrininku – o kartais ir vykdytoju – neteisybės, kurios negalima pateisinti niekada, net jeigu jos būtų prašoma.

Nepaprastai aktualiai šv. Augustinas rašo, kad „*kito žmogaus nužudymas niekada nepateisinamas: net jei jis pats to trokštų, pagaliau net jei prašytų ir, kybodamas ant plauko tarp gyvybės ir mirties, melstų išvaduoti sielą, besiveržiančią iš kūno saitų ir besiliginčią išlaisvinimo; nepateisinama ir tada, kai ligonis nebepajėgia ilgiau gyventi*“. Net tada, kai eutanazija nėra

³ Plg. BIOTEKA http://www.gyvybe.lt/uzgyvybe/19990203/uzg02-3_02.html Laimutė GRIGARAVIČIŪTĖ 1993. nr.2-3. PRASMINGA SENATVĖ SKIRTA TIK ŽMOGUI 2003 11 21

⁴ Plg. Jonas Paulius II enciklika *Evangelium Vitae*. Vilnius. Aidai. 1995.

motyvuota savanaudiško atsisakymo vargti, rūpinantis kenčiančiuoju, ji vis tiek turi būti vadinama *klaidingu gailėsčiu* ir net nerimą keliančiu gailėsčio „iškraipymu“. Tikroji užuojauta skatina dalytis kito žmogaus skausmu; ji nežudo to, kurio skausmą negalime pakelti. Negana to, eutanazijos veiksmas pasirodo dar labiau iškreiptas, kai jį atlieka tie, kurie turėtų globoti šeimos narį kantriai ir su meile, kaip antai giminaičiai, arba tie, kurie pagal savo ypatingos profesijos prigimtį turėtų slaugyti ligonį net skausmingiausiu, paskutiniu jo gyvenimo laikotarpiu, kaip antai gydytojai⁵.

Iš tikėjimo Dievu kyla labai aiškūs principai dėl žmogaus gyvybės. Gyvenimas keičiasi, tačiau dieviškieji principai niekada nepasikeis. Ir jeigu laikysimės šių principų, tai sugebėsime išspręsti bet kokias mus palietusias problemas ir pakelti gyvenimo negandas bei sunkumus.

Pirmasis principas – kiekviena gyvybė yra šventa, nes kiekvienas žmogus yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Kiekvienas žmogus, kad ir koks jis būtų, – turi dvasišką, nemirtingą sielą. Klysta, todėl labai skaudžiai apsigauja tie, kurie, sunkumų slegiami, bando nutraukti savo gyvybės siulą ir paskęsti nebūtyje. Gyvybė, atsiradusi pirmąjį žmogaus pradėjimo momentą motinos iščiose, negali būti užgesinta, nuslopinta. Ji visada išlieka gyva! Ji prisikels amžinajam gyvenimui, kurio laimę arba amžiną kančią nulemia mūsų žemiškasis gyvenimas.

Antrasis principas – žmonija yra didelė Dievo šeima. Dievas yra visų žmonių Tėvas, „nuo kurio tėvystė danguje ir žemėje turi vardą“ (Ef 3, 14). Visi esame broliai ir seserys Dievuje. „Visas tikinčiųjų būrys turėjo vieną širdį ir vieną sielą. Ką turėjo, nė vienas nevadino savo nuosavybe, bet jiems visa buvo bendra [...] jų tarpe nebuvo vargšų“ (Apd 4, 32–35). Esame įpareigoti principus, kuriuos taikome savo šeimoje, taikyti ir visuomenėje, tai yra mylėti, užjausti, padėti.

Bažnyčios mokymas sako: „Pagal beveik vieningą tikinčiųjų ir netikinčiųjų nuomonę, viskas žemėje privalo tarnauti žmogui, kaip savo centrui ir aukščiausiajai viršūnei“ (Gaudium et spes, 12). Visuomenė ir valdžios autoritetas turi tarnauti žmogui. Jam turi būti kuriami įstatymai, sudarantys galimybę oriai gyventi, laisvai pasirinkti, kaip auklėti savo vaikus⁶.

Eutanazijos priežastys

Eutanazija yra daugialypė - **juridinė, psichologinė, medicininė, etinė, filosofinė ekonominė, socialinė problema**. Eutanazijos poreikis grindžiamas apeliuojant į žmogaus kančias, o tuo pat metu žmonėms rodoma eutanazijos galimybė ir jie vedami prie to, kad kentėjimai taptų jiems nepakeliami ir imtų trokšti „išsivadavimo“ – mirties. Teigiamą požiūrį į eutanaziją suformuoja klaidingas visuomenės mąstymas, t.y. per tam tikrą laikotarpį susiformavę mitai. Štai keletas jų:

MITAI:

a. Visi mes mirsime; Ši mintis palengvina priimti sprendimą pacientui numirti; Laikantis tokio požiūrio, turėtume visi nieko nedaryti ir tik laukti kada mirsime. O juk elgiamės kitaip – nors gerai suprantame, kad , jog viską ką bedarytume duoda tik laikinų rezultatų.

b. Gydymas taip ir niekam niekada nepadėjo. Šis požiūris prieštarauja tikrovei;

c. Gydytojo veiksmai savaime nėra nei geri nei blogi. Šiuo teiginiu pagrindžiamas gydytojo atsisakymas suteikti pagalbą. Bet juk visą ką mes darome taip pat savaime nėra nei gera nei bloga. „Gera“ ir „bloga“ yra vertinamosios charakteristikos. Toks tvirtinimas panašiai kaip ir kitos rūšies teiginiai yra tiesa be turinio ir prasmės.

⁵ Plg. BIOTEKA http://www.gyvybe.lt/uzgyvybe/19990203/uzg02-3_02.html. „Bažnyčios žinios“. 2003 balandžio 30, Nr. 8. Renginiai minint Gyvybės dieną 2003 11 21

⁶ Plg. <http://www.sam.lt/bioetika/probl/liet/eut.htm> Lietuvos bioetikos komitetas, 2000-2003. Tekstas - Asta Čekanauskaitė. 2003 11 21

d. Žmogaus gyvenimo nedera dirbtinai prailginti.

e. „Gyvenimo kokybė“ – Tie, kurie naudoja šią sąvoką, „gyvenimo kokybę“ laiko objektyvia, todėl kiekvienam pažinia ir išmatuota ypatybe. Tai reiškia, kad žmogus turėtų teisę ir galimybę apibūdinti kito žmogaus gyvenimo kokybę. Ši sąvoka nei mokslinė nei objektyvi. Tai naikinimo įrankis⁷.

Argumentai už eutanaziją

1. Autonomijos argumentas stipriausiai pagrindžia savanorišką eutanaziją: teigiama, kad vienintelis dalykas, kurį žmogus gali absoliučiai kontroliuoti, yra jo gyvenimas. Šis argumentas remiasi dviem ginčytinomis prielaidomis. Pirma, kad savo **gyvybės nutraukimas yra priimtina ar nedraustina autonomijos išraiška** ir, antra, kad **asmeninio gyvenimo kontroliavimo samprata gali būti išplėsta iki mirties kontroliavimo**. Tačiau gyvenimo kontrolė nėra absoliuti. Šie argumentai ir kontraargumentai nuolatos kartojasi

2. Kita svarbi problema - tai subjektyvus gyvenimo kokybės vertinimo pobūdis. Iš tikrųjų gyvenimas, kuris vienam gali atrodyti pakenčiamas ir vertas jį gyventi, kitam atrodo nebeįtikinamas. Jokių objektyvių kriterijų gyvenimo kokybei apibrėžti nėra. Toks požiūris **pagrindžia nesikišimo ar netrukdyto nutraukti savo gyvybę nuostatą**, tačiau yra pernelyg silpnas tam, kad įpareigotų gydytoją įvykdyti eutanaziją. Juk tam, kad jo pagalba būtų savanoriška, neprievarstinė, jis turėtų pripažinti, kad paciento gyvenimas iš tiesų nevertas jo kenčiamų kančių.

3. „Gailestingumas“ - Be abejo, daugybė žmonių miršta kęsdami skausmą ir baimę. Todėl gailestingumas reikalauja palengvinti kito žmogaus kančią ar skausmą. Tuomet, kai nebelieka kitų priemonių skausmui numalšinti, eutanazija tampa vieninteliu „geru“ sprendimu. Gydytojai disponuoja priemonėmis, kurios garantuoja ramią ir neskausmingą mirtį, kuri priešingu atveju virstų siaubinga agonija. Taigi argumentuojama, kad gydytojai privalo atlikti eutanaziją, o ne stebėti skausmingą ir baisią paciento mirtį.

Filosofinės:

5. Žmogaus teisės; Laisvas apsisprendimas apčiam spręsti kada nori mirti; Dažnai tokiuose samprotavimuose esama ir projekcijos – žmogus įsivaizduoja save kito, kenčiančiojo situacijoje ir priskiria jam savo vaizduojamus jausmus; Turima žmogaus laisvė yra ribota, o ne absoliuti. Absoliutinti laisvę ir ją labiau vertinti už gyvybę, yra dar viena mąstymo klaida. Tik tas kas gyvas gali būti laisvas. Mirusysis yra visiškai ir visiems laikams praradęs bet kokią laisvę.

6. Moralinės: Popiežius enciklikoje *Evangelium vitae* išsamiai kalba apie žmogaus gyvybės vertę bei neliečiamumą. Pagrindinė priežastis – **nuodėmė aptemdyta žmogaus sąmonė**, todėl kalbant apie pamatinę žmogaus gyvenimo vertę toks asmuo visi sunkiaus skiria blogį nuo gėrio; dažnai į kitą žiūrime kaip į pavojų ar naštą ir norime apsisaugoti arba išvengti naštos. Morale yra maitinama tikėjimo, ir be jo ji nusilpsta ar net miršta. Tai yra civilizacijos bėgimas nuo moralės.

7. Visuomenė nepažįsta Bažnyčios mokymo, krikščioniško mokymo.

8. Visuomenės abejingumas rūpinimuisi kitais. Ar visuomenė naudinga kuo daugiau senų, neįgalių, sergančių žmonių pasirinktą savanorišką mirtį, kad vaikai nematytų ligonių kančios, nesimokytų jų atjausti, o tik žinotų, kad reikia laiku juos numarinti.

9. Didėja socialinis spaudimas kai kuriems žmonėms pasirinkti mirtį. Aktyvią eutanaziją dažniausiai propaguoja sveikieji ir stiprieji. Teisė žmogui prašyti nužudomam labai greitai gali virsti pareiga, jei visuomenėje tai laikoma priimtiniu būdu išsivaduoti iš kentėjimų.

⁷ Plg. Fenigsen R. Eutanazija. Katalikų pasaulis. Vilnius. 2000. P. 19- 23.

10. Nauda ne ligoniaims, o jų **propaguotojams** – vieniems užčiuopiama (uždarbis; sutaupytos draudimo kompensacijų lėšos; medicinos įstaigų išsivadavimas nuo sunkių ligonių), kitiems – gal net neįsisamoninama (savo didybės pajutimas, galint spręsti apie gyvenimą ir mirtį, bejėgiškumo jausmo prieš sunkų ligonį atsikratymas – t.y. **PUIKYBĖ**)

11. Pateikiama tik paviršutiniška informacija. Dažnai akcentuojama tai, kad eutanazija, yra ir bus vykdoma tik griežtai laikantis taisyklių. Tai, kad gydytojai, neturi elgtis savo nuožiūra, o gali daryti tik tai, ką leidžia taisyklės. Be to jie nelinkę kalbėti apie taisyklių nepaisymą, piknaudžiavimus, socialinį spaudimą;

12. Atsakomybė dažnai permetama tik gydytojams, taip visuomenė susikurdama saugumo iliuziją: Atseit gydytojai žino ką daro, jie griežtai laikosi taisyklių, griežtai kontroliuojami, negali priimti sprendimų po vieną, todėl galima būti ramiems. Jeigu gydytojas negina gyvybės, už ką jis tuomet atsakingas? Kam jis atsakingas? Jis tampa tarsi aptarnavimo sferos darbuotoju, kurio lyg kirpėjo prašoma nukirpti trumpiau ar ilgiau. Jis neprisiima atsakomybės už žmogaus gyvybę.

Todėl eutanazijos klausimas yra ne tvarkos ar netvarkos medicinoje klausimas, o rimta moralinė problema, ir jos sprendimas negali būti atiduotas tariamai profesionalų kompetencijai. Čia reikalingas kiekvieno individo moralinis pasirinkimas⁸.

13. Teisė padėti nepagydomiems pacientams – „geradarystė“ Toks elgesys atliekamas „žmogaus labui“, jo paties interesais. Bet ar vienas žmogus (gydytojas) turi teisę nuspręsti kito žmogaus (paciento) vardu, jog tam žmogui naudinga užbaigti gyvenimą. Negalima tvirtinti, kad yra veikiamas kito žmogaus interesais. Todėl nei morališkai nei logiškai negali būti pripažįstama teisė kito asmens vardu svarstyti ir spręsti, jog tas asmuo privalo numirti.

14. Ekonominė problema, nes numarinius ligonį sutaupomi ne tik pinigai, bet ir laikas. Ką nors nužudyti, kad visuomenei būtų mažiau išlaidų, ištuštėtų reikalinga ligoninės lova arba patiems sumažėtų rūpesčių yra niekšiška.

15. Asmeninis paciento prašymas – atsižvelgti į ligonio pageidavimus. Prašymas numarinti dažnai reiškia ką kitą, tai gali būti pagalbos šauksmas, prašymas suprasti, bandymas dramatinizuoti situaciją.

16. Vertybės, į jų kaitą. pasikeitė vertybių skalė. Vertybėms keičiantis, aktualesnis tampa eutanazijos klausimas⁹.

Eutanazijos pasėkmės

1. Mėgavimasis valdžia;

2. Dangstantis meilės ir gailėstingumo šūkiams yra vykdoma **žmogžudystė**, kai gydytojas *nužudo* pacientą.

3. Pacientų **nesaugumas** dėl gydytojų apėmusių žudiškų nuotaikų.

4. Baimė būti nužudytam, gali išaukti savižudybę.

5. Žmonių moralinė degradacija.

6. Atveriamas kelias bet kam **prašytis nužudomam**. Juk žmogus gali pasijusti beviltiškai nelaimingas bet kuriais gyvenimo atvejais, ne tik apimta sunkios ligos ar fizinės kančios.

7. „Savižudiškas turizmas“ – dėl įstatymų skirtumų įvairiose šalyse žmonės gali vykti prašytis nužudomi ten, kur tai yra legalizuota.

8. Prarasti pasitikėjimą gydytojais;

9. Gali atsirasti pagunda duoti sutikimą iškeliauti žmogui, kuris jaučiasi esąs nereikalingas, našta artimiesiems. Visuomenė, ypač jaunesnioji jos dalis, gali **daryti spaudimą**. Slaugantys žmonės gali ligoniui taip leisti pajusti, kad jis nereikalingas, skatinti pasirašyti raštus dėl savanoriškos mirties

10. "Stataus šlaito" argumentas arba - **piknaudžiavimo pavojus** **Piknaudžiavimas galimybė spręsti kam mirti, o kam gyventi;** Šio argumento šalininkai baiminasi, kad, įteisinus eutanaziją šiandieniniame "sumaterialėjusiame" pasaulyje, **kils ir nenorinčių mirti žmonių numaravimo pavojus**, o taip pat, kad teisingo lėšų paskirstymo principas taps taupymo principu. Vis dėlto šis

⁸ Plg. *Gailienė D.* Jie neturėjo mirti. Savižudybės Lietuvoje. Tyto alba leidykla. Vilnius. 1998. P. 155.

⁹ Plg. *Fenigsen R.* Ten pat. P. 16-18.

"stataus šlaito" argumentas stiprus tuo, kad atskleisdamas žmogiškosios prigimties silpnybes, parodo, jog įstatymų ir profesinių kodeksų liberalizavimas gali tapti potencialiai pavojingas. Kita vertus, jis iškelia iš tiesų rimtą problemą: galimų eutanazijos aukų ir tų, kurie ją savanoriškai pasirenka, teisių koliziją¹⁰.

Pagarba silpnesniam

Senas žmogus – socialinės aplinkos dalis. Jis asmeniškai reaguoja į visuomeniškas užduotis, vaidina tam tikrą socialinį vaidmenį, kurio ėmėsi. Individo – asmenybės kultūra pasireiškia jam integruojantis į aplinką (visuomenę). Priimdamas save bei savo gyvenimą tokius, kokie jie yra senatvėje, individas lieka atviras savo paties gyvenimo kaitai, darbo bei jėgų (įsipareigojimų) pokyčiams. Gyvenimo pilnatvės vaisius yra išmintis – tai senstačio žmogaus svarbiausia būdo savybė. Anot psichologo E. Erikson, *„Išmintis yra bešališkas rūpinimasis gyvenimu mirties akivaizdoje. Ji palaiko ir išmoka perduoti patirties pilnumą, nepaisant kūno ir protinių funkcijų silpnėjimo. Išmintis netarnauja tik individui, ji reiškia moralinę rūpestį dėl „pasaulio palaikymo“*¹¹.

Kiekvieno žmogaus mirtis yra nuostolis visų kitų žmonių gyvenimui; kilus pavojui kitų žmonių gyvybei turi įsikišti visi kiti; žmogaus gyvybės apsaugai turibūti pajungtos visos kitos vertybės, taip pat ir laisvė to žmogaus, kuris nori padaryti galą savo gyvenimui. Kiekvieno žmogaus mirtis sumažina mane, kadangi esu sujungtas su ta žmonija¹². Reikėtų geriau pasirūpinti nepagydomais ligoniais. Privalome rūpintis ne tik gyvenimo ilgumu, bet ir kokybe.

Eutanazijos klausimo nereikėtų nė svarstyti, jeigu rastumėme geresnių būdų pasirūpinti mirštančiais. Medicina turėtų geriau rūpintis sergančiais nepagydomomis ligomis, reikėtų palengvinti mirštančiųjų vienatvę, tokiam pacientu ir jo šeimai turėtų padėti paslaugų tarnybos ir bendruomenės. Reikėtų pasirūpinti visais mirštančiojo poreikiais, ne tik fiziniiais, bet svarbiausia – dvasiniais¹³.

Silpnesniųjų būvimas viuoemenėje praturtina mūsų pasaulio ir žmonijos viziją, parodo, jog žmogumi galima būti įvairiai. Savo gyvenimo ryžtu, kantriai priimdami savo silpnumą, neretai didvyriškai jį įveikdami, jie mums visiems rodo pavyzdį ir drąsina, kai mes patys susiduriame su sunkumais. Tie „nuskriaustieji“ atlieka žmonių bendrijoje vieną, labai svarbų vaidmenį: žadina mumyse tai, kas yra geriausia. Tai yra paslauga mums visiems. Tai yra didysis jų vaidmuo, kuriant žmogiškumo principais paremtą visuomenę, ir niekas kitas to vaidmens atlikti negali. Tačiau ne tuo pagrįsta jų teisė gyventi. Jie turi ją taip, kaip ir visi kiti, nes yra žmonės¹⁴.

¹⁰ Plg. Jenkins. J. Šių laikų dorovinės problemos. Alma litera. Vilnius. 1997. P. 159-160.

¹¹ Plg. Plg. BIOTEKA http://www.gyvybe.lt/uzgyvybe/19990203/uzg02-3_02.html Laimutė GRIGARAVIČIŪTĖ 1993. nr.2-3.

¹² Plg. Plg. Fenigsen R. Ten pat. P. 76.

¹³ Plg. Plg. <http://www.sam.lt/bioetika/probl/liet/eut.htm> Lietuvos bioetikos komitetas, 2000-2003. Tekstas - Asta Čekanauskaitė. 2003 11 21

¹⁴ Plg. Fenigsen R. Ten pat. P. 38.

IŠVADOS

- ◆ Yra daug stiprių skausmą slopinančių priemonių, kurios ir taip gali padėti pacientui oriai mirti.
- ◆ Pacientas gali būti nepajėgus atskiai mąstyti ir spręsti; be to jis gali pakeisti savo sprendimą, bet jau nebejėgti pranešti apie tai gydytojams.
- ◆ Daug žmonių, kuriuos gydytojai „nurašo“ kaip mirtinus ligonius, vėliau atsigauna.
- ◆ Seni žmonės, jausdami, kad jie gali tapti našta, gali pageidauti eutanazijos; bet iš tiesų širdies gilumoje jie dažnai dar nori gyventi.
- ◆ Gyvybė yra Dievo dovana ir tik Jis turi teisę ją atimti.
- ◆ Eutanazija – sumenkina žmogaus gyvybę – jos atsisakoma lyg kokio vienkartinio panaudoto švirkšto – tai gali būti pirmas žingsnis pavojingu visiško gyvybės sumenkinimo keliu.
- ◆ Jeigu galėtume geriau pasirūpinti mirtinai sergančiais, mirštančiais asmenimis, nereikėtų eutanazijos.
- ◆ Silpnųjų būvimas visuomenėje praturtina mūsų pasaulio ir žmonijos viziją, parodo, jog žmogumi galima būti įvairiai. Savo gyvenimo ryžtu, kantriai priimdami savo silpnumą, neretai didvyriškai jį įveikdami, jie mums visiems rodo pavyzdį ir drąsina, kai mes patys susiduriame su sunkumais.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Biblija arba Šv.Raštas. Lietuvos Biblijos draugija. Vilnius. 2000.
2. BIOTEKA http://www.gyvybe.lt/uzgyvybe/19990203/uzg02-3_02.html Laimutė 3. 3.
3. GRIGARAVIČIŪTĖ 1993. nr.2-3. PRASMINGA SENATVĖ SKIRTA TIK ŽMOGUI 2003 11 21
4. BIOTEKA http://www.gyvybe.lt/uzgyvybe/19990203/uzg02-3_02.html. „Bažnyčios žinios“. 2003 balandžio 30, Nr. 8. Renginiai minint Gyvybės dieną 2003 11 21
5. Fenigsen R. Eutanazija. Katalikų pasaulis. Vilnius. 2000.
6. Gailienė D. Jie neturėjo mirti. Savižudybės Lietuvoje. Tyto alba leidykla. Vilnius. 1998.
7. <http://www.sam.lt/bioetika/probl/iet/eut.htm> Lietuvos bioetikos komitetas, 2000-2003. Tekstas - Asta Čekanauskaitė. 2003 11 21
8. Jenkins. J. Šių laikų dorovinės problemos. Alma litera. Vilnius. 1997.
9. Jonas Paulius II enciklika Evangelium Vitae. Vilnius. Aidai. 1995.
10. Jonas Paulius II. Apaštalinė adhortacija Vita Consecrata. Katalikų pasaulis. Vilnius. 1996.
11. Visuotinis Vatikano II susirinkimas. Lietuvos Vyskupų konferencija. Vilnius. Aidai. 2001. GS12.